

۲. از کلام آهنگین برای نامیدن اشیاء اطراف یا توصیف کارهای کودک استفاده کنید:

درست مثل زمانی که دارید یک قصه را با آب و تاب برایش تعریف می کنید. صدا و لحن خود را بالا و پایین ببرید تا برای کودک جذاب باشد. تحقیقات نشان داده اند که مغز انسان به کلام آهنگین، توجه بیشتری می کند و محتوای آهنگین را بهتر به حافظه می سپرد.

۳. پس از هر حرکت یا آواسازی که کودک دارد، یک پاسخ کلامی بدهید: مثلاً وقتی کودک دست خود را بالا می آورد، بگویید «بالا». یا وقتی دستش را به نشانه درخواست بیسکویت دراز می کند، بگویید: «بده». اگر کودک هنگام انجام این ژست ها، خودش هم کلمه را می گوید، شما یک کلمه دیگر به گفته او اضافه کنید. مثلاً: «بالا بریم» یا «بیسکویت بده».

۴. وقتی با کودک صحبت می کنید، باید توانایی بیان او را هم در نظر بگیرید:

کودکی که خودش از ژست یا حداکثر تک کلمه استفاده می کند، قادر نیست جملات ۵-۶ کلمه ای شما را متوجه شود! پس باید با او کوتاه تر صحبت کنید.

۵. در هنگام بازی یا کتابخوانی برای کودک، وسط حرف او یا وسط ژست های او نپرید! به این صورت او یاد می گیرد که نوبت را در تعامل ها و گفتگوها رعایت کند.

قوانین کلی که باید در هنگام بازی یا کتابخوانی برای کودکان کمتر از سه سال، خصوصاً آنها که دارای دیرگفتاری هستند، برای کمک به افزایش کلام آنها رعایت کنیم:

۱. محیط را جوری بچینید که برای تعامل کودک، جذاب و حتی غیرمنتظره باشد: اسباب بازی مورد علاقه کودک را در معرض دیدش بگذارید ولی زیاد دم دستش نباشد. یا کتابی را که خیلی دوست دارد، با حرکات جالب، از کتابخانه برایش بیاورید. اگر کودک شروع به آواسازی و تلاش برای گفتن کلمه کرد، از قوانین بعدی برای گسترش گفته هایش استفاده کنید.

نکته مهم درباره اسباب بازی این است که اطراف کودک نباید سرشار از وسایل بازی باشد بلکه اسباب بازی ها باید به اندازه باشند به طوری که اضافه کردن هر اسباب بازی به اتاق کودک، برایش جذابیت خاص خودش را داشته باشد. هر بار که اسباب بازی جدید می خرید، دوتا از اسباب بازی های قبلی را از جلوی چشم کودک پنهان کنید. سپس حدود دو یا سه هفته بعد، مجدداً آن را به اتاق بیاورید و اسباب بازی دیگری را پنهان کنید.

محیط کودک را طوری بچینید که وسایل و چیزهایی که کودک به آنها نیاز دارد و می خواهد و یا به آنها علاقمند است، در محدوده دید او باشند ولی در دسترس نباشند. و یا این که این وسایل را طوری بچینیم که بر خلاف انتظار یا برخلاف عادت کودکمان باشد. مثلاً:

● عروسک یا اسباب بازی مورد علاقه اش را روی میزی بگذاریم که در محدوده دید او هست ولی دستش به آن نمی رسد.

● پارچ آب را قبل از اینکه لیوان را جلوی او بگذاریم، به سمت دهانش ببریم! چون کار عجیبی است، کودک مجبور می شود یا اعتراض کند یا درخواست لیوان کند. در هر دو صورت، یا از ژست یا از کلمه، برای برقراری ارتباط استفاده می کند.

دقت کنید که برای کودکان زیر سه سال، اصلاً نیاز نیست که کتاب‌های دارای متن‌های طولانی بخريد بلکه توصیه ما این است که کتاب‌ها برای کودکان زیر دو سال، کتاب‌های پارچه‌ای و پلاستیکی بدون نوشته یا با نوشته‌های بسیار کم - در حد یک خط - در هر صفحه باشند. برای کودکان بین دو تا ۳ سال هم می‌توانید کتاب‌هایی که جنس صفحات آنها مقوایی و ضخیم هستند تهیه کنید.

۹. مدت زمان تلویزیون دیدن و بازی با گوشی یا تبلت را کنترل کنید:
کودکان زیر دو سال اصلاً اجازه ندارند هیچ زمانی را به تنهایی جلوی تلویزیون باشند یا با گوشی بازی کنند. این زمان برای کودکان ۲ تا ۵ سال، نیم ساعت در روز است. اگر مدت زمان یک برنامه یا بازی، بیشتر از نیم ساعت است، حتماً باید با حضور یکی از والدین و همراه با گفتگوی تعاملی درباره محتوای برنامه باشد. در هر صورت، نباید زمان تلویزیون دیدن و بازی کامپیوتری، مجموعاً، بیشتر از یک و نیم ساعت شود.

۱۰. اگر به هر دلیلی، در هر زمان از دوران کودکی فرزندان، درباره رشد گفتار و زبان او نگران شدید، بدون معطلی به یک گفتاردرمانگر مراجعه کنید تا از عمیق تر شدن و ماندگار شدن مشکل جلوگیری کنید: گاهی، یک مشاوره نیم ساعته در سن ۱۸ ماهگی یا ۲۰ ماهگی می‌تواند از اختلالات جدی در سنین ۴ سالگی یا دوران مدرسه جلوگیری کند.

۶. پس از هر بار صحبت با کودک، یک زمان کوتاه ۳ ثانیه ای هم به او وقت بدهید:
مثلاً بعد از هر جمله یا کلمه که می‌گویید. تا اگر می‌خواهد چیزی بگوید یا با استفاده از ژست، چیزی درخواست کند، مهلت داشته باشد.

۷. در تعامل کلامی با کودک، از حداقل میزان جملات پرسشی استفاده کنید و بیشتر جملات توصیفی به کار ببرید:

مثلاً اگر کودک به تصویر سرسره در کتاب اشاره می‌کند، بلافاصله از او نپرسید که: «آره عزیزم، این چیه؟». بلکه این جمله را بگویید: «بله، این سرسره است.» یا «سرسره توی پارکه».

۸. حتماً زمانی از روز را برای «باهم کتاب خواندن یا خواندن مشترک» اختصاص دهید:

خواندن مشترک در کسب مهارت‌های زبانی کمک زیادی به کودک می‌کند و خواندن و نوشتن او را در دوران مدرسه تقویت خواهد کرد. خواندن مشترک حتی می‌تواند در حد ورق زدن کتاب همراه با کودک و دیدن تصاویر آن باشد. می‌توانیم با دیدن هر تصویر در هنگام ورق زدن کتاب نام یک کلمه را نیز در کنار تصویر آن بیان کنیم.

می‌توانید جهت باز کردن کتاب را به او نشان دهید یا حتی برای کودکان بزرگ‌تر، توجه او را به جهت نوشته‌ها در زبان فارسی جلب کنید: یعنی در حین خواندن، دستتان را از راست به چپ، روی نوشته‌ها حرکت دهید و همچنین توجهش را به این جلب کنید که ما از بالا به پایین صفحه می‌نویسیم.

فعالیت دیگر در حین کتاب خواندن، ادا درآوردن و نقش بازی کردن براساس شخصیت‌های قصه و کارهای آنهاست. و نکته مهم اینه، اصلاً نیاز نیست که کلمه به کلمه، از روی متن کتاب، برایش بخوانید.